

Jozef Israëls te Venetië.

Het is het eigenaardig jaar 1848 geweest toen Israëls plotseling zijn nieuwen weg vond. Hij was toen 24 jaar oud, stond midden in den tijd waarin de groote nieuwe humanitaire beginselen in onze landen een weerklink begonnen te wekken. En zoo was het niet verwonderlijk dat op eenmaal heviglijk — gedurende een verblijf in een onzer kleinere visschersplaatsen — hem de diepe schoonheid trof van het leven dier nederige, stoere wezens, dier zonen en dochters van onze zee en stranden en luchten, van dat eigenaardige door de eeuwen heen gebleven ras, met zijn gebruiken en overleveringen — stand houdend en nooit overwonnen in den eeuwigen strijd met stormen en ontijd, die strijd die een factor van hun leven werd. Het is niet verwonderlijk dat Israëls op eenmaal enthousiast naar de penseelen greep om de wonderschoonheid dier halflichte binnenhuizen, met hun mooie stemmige tinten, — om de vreemde bekoering onzer grauwe zeeën en nog grauwere luchten en stranden — soms in trillend zonnelicht tot verre horizonten en ongekende oneindigheden uit den nevel tredend, op doek en paneel weer te geven. En dat enthousiasme heeft de schilder tot in zijn latere meesterjaren, tot thans — als 86-jarige grijsaard — behouden.

Maar bij dat eene gegeven — hoewel het zijn meest geliefde bleef — is Israëls niet

blijven staan, ook tot andere nederige, vergeten levens voelde hij zich aangetrokken. De „Oudemannenkop”, de „Proletariër” waren er reeds de bewijzen van, en in zijn tafereelen zullen we er verschillende andere vinden.

„De Spelers” (zie bl. 150) nog in zijn behandeling op eenigszins vroegeren datum duidend. Een tragisch gegeven, die stille binnenhuisellende. De drie kerels zitten om den tafel — kaarten in de hand; drie spelende kerels met harde,

brute koppen, die niet letten op de jonge moeder — het kind in de armen, die daar tegen de kast geleund staat en zwijgend, angstig en onderworpen toekijkt. Kijkt ze toe? — of gaan haar oogen er over heen — ziende zonder op te nemen? Denkt ze aan haar vervlogen meisjesdroomen, staart ze in dof, dompig niet-weten in de toekomst die komen gaat? Haar gedweë, teere gestalte staat daar in het hoo-ge licht — als een aureool —

HET BREISTERTJE. (EIGENDOM VAN H. M. DE KONINGIN-MOEDER).

dat door het venster boven de deur door valt, een breed en gouden schijnsel, dat nog even hangen blijft op den kaarten-belegde tafel. De stoere, harde gezichten der spelers daarentegen blijven in den somberen halfschemer.

De romantiek is ook hier — doch hoe anders dan in den „Reizende Muzikant”. Hoe lossier en minder gewild is hier de compositie — hoe meer gezien en daardoor van machtige werking. Niet valt een schikking op van een voorwerp, hier zoo neergelegd, een